

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 13. De causis excusantibus à recitatione horarum canonicarum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

completorium ante prandium recitet, quia id nō est in more positum. Quā de re plenius Suarez in memorato cap. 27. numero 7. 8. & 9.

Aduerte autem ex Nau. de oratione cap. 4. n. 74. & 75. nō esse ita per consuetudinem abrogatum ius cōmune de recitando statim dici partibus horas canonicas; quin liceat priuatim recitantibus illud seruare; ita vt minime peccet quis, si pro sua tantum deuotione, dicat nocturnum officium de nocte, laudes matutinas in aurora, primā in fine primae partis diei artificialis, seu spatij in quo sol est super nostrum horizontem, distincti in duodecim partes, tertiā in fine tertiae partis, sextam in fine sextae, nonam in fine nonae, vesperas appetente solis occasu: & completorium in noctis crepusculo. Quae determinatio temporis, vt ex Angelo & Sylu. idem habet in seq. num. 76. non est praecise accipienda: sed cum latitudine, quā extendatur ad vnā mediam horam antecedentem, & ad vnā mediam sequentem, vt ipsemet nu. 77. probabilius iudicat: quam quod Angelus & Sylu. significant, dicentes matutinū dicendum media nocte, posse dici in aurora ratione talis latitudinis. Ratio vero est, quod tanta sit distantia inter mediā noctem & auroram, vt irrationabile sit reputare factum in vna, quod fit in alia.

Aduerte 2. ex cod. Nau. in praeced. n. 64. post dictas vespere matutinas preces diei sequentis, licitum esse, vt diebus ieiunij facere collationem, sic alijs diebus fumere cenam: idq; non impedire quominus in eodem sequenti die possit dici Missae sacrum.

Auerte denique pro nonnulla clariore intelligentia antecedentium, differentiā esse (quod idem quoque Nauarr. notat in seq. num. 78.) inter lapsum horae debita, & diei debiti ad recitandum: quod etiam si hora labatur, duret nihilominus obligatio recitandi; neque lapsus illius, peccatum mortale pariat in recitante priuatim: Lapsus vero die ultra mediā noctem, obligatio recitandi expiret & peccatum mortale committatur transgressione praeccepti Ecclesiast. Videri, ostest Suar. in eodem cap. 27. numero 5. & 6. Dixi autem in recitante priuatim, quia ex eodem Nauarr. ibid. expirante hora recitanti publice, expirat obligatio taliter recitandi. Vnde fit, vt eidem obligationi minime satisfaciunt, qui publice matutinas horas, aut primam, tertiam, vel sextam recitant post meridiem; quas in choro ante meridiem dicere tenebantur, tam communi iure, quam generali consuetudine, recepta in sua Ecclesia.

CAP. XIII.

De causis excusantibus à recitatione horarum canonicarum.

SUMMARIUM.

- 181 Infirmus excusans à recitatione horarum canonicarum debet esse grauis.
- 182 Quid sit faciendum cum de tali grauitate dubitatur: & quod is qui non potest recitare, non teneatur audire alium recitantem.
- 183 Ad quid teneatur qui recitare potest partem officij, sed non totum: & quatenus teneatur sibi adhibere socium.
- 184 An qui impeditur horas canonicas recitare, teneatur prout potest per alias preces supplere.
- 185 De cecitate, quatenus excuset à recitatione horarum canonicarum.
- 186 De dispensatione excusante ab eadem recitatione.
- 187 De occupatione excusante à recitatione horarum canonicarum.
- 188 De excusatione eorum qui in choro vacant ministerijs alijs, à recitatione horarum canonicarum.
- 189 De excusatione non habentis Breuiarium.
- 190 De peccato illius, qui beneficium Ecclesiasticum aut sacrum ordinem suscipit, nesciens recitare Breuiarium.
- 191 Monita quaedam pro praxi quotidiana de obligatione recitandi horas canonicas.
- 192 Aetas puerilis non excusat ab eadem recitatione: quodque Episcopus non possit ob tale impedimentum ab illa dispensare.
- 193 Nec vacatio in studijs excusat ab eadem recitatione.
- 194 Aliquot mortua recitandi cum debita pietate horas canonicas.

Tales causae sunt variae: quas Nauarr. in Enchir. capit. 25. num. 100. ad quinq; reuocat: quarum quatuor Beneficario, cum ceteris qui ad eandem recitationem tenentur, sunt communes; & vna est illius propria.

Prima igitur communis, est infirmitas corporis: de qua inter ceteros late Nauarr. ipse in tractat. De oratione, capite 11. vbi num. 1. ab omnibus admissam docet, per illud in cap. Clericus victum, dist. 91. Clericus qui abiq; corpulculi sui inaequalitate vigilijs deest, stipendijs priuatus excommunicatur.

QVÆRI AVTEM POTEST PRIMO. An qualibet aegritudo talem excusationem praebet. Ad quod idem num. 2. respondet negatiue. Addens secundum Hostiensem & Innoc. ac ceteros Canonistas ad cap. 1. De celebr. Missarum, eam tantum infirmitatem excusare, ob quam aegrotanti horarum canonicarum pronuntiatio directe aut indrecte noceret notabiliter. Ratio vero ea est, quā Sotus tangit in lib. 10. De iust. & iure quaest. 5. art. 3. quod obligatio recitandi horarum canonicas sit arctissima, prout patet ex cap. Dolentes, De celebr. Missarum, descendatque à iure diuino. Vnde fit, vt non nisi ex graui causa, quisquam eorum cuius posita est, debeat ab ea liber censerī: & per consequens nec excusari ex alia infirmitate, quam quae notabiliter noceat. Hincque inferit Nauarr. ibidem, fieri posse vt ob infirmitatem excusetur quis ab obligatione recitandi horas canonicas in choro, qui non excusatur ab obligatione recitandi domi: vt ille, qui quamuis alias bene valeat: sic tamen laborat ex pedibus, vt ad Ecclesiam ire nequeat. Inferit item in seq. num. 3. & 4. non excusari ab eadem obligatione aegrotum, cuius morbus, vt febris tertiana vel quartana, statim horis recurrit: ita vt ipse ante vel post eandem possit abiq; notabili nocimento, officium suum recitare. Inferri pariter potest nec excusari eum cuius morbus talis est, vt ipsum non impediat quominus ordinarias actiones capitis & linguae exercere possit, & cum amicis negotia prophana tractare, in quibus tantum est difficultatis, quantum in ipsa horarum canonicarum recitatione.

QVÆRI SECUNDO POTEST. Quid sit faciendum cum dubitatur. An infirmitas grauis sit, necne. Ad quod respondetur consulendum esse Medicum, prout tangit Sylu. in verbo Hora quaest. 4. dicto 1. ipsiusq; iudicio demorbi grauitate esse standum: dummodo, vt Nauarr. in sequenti cap. 21. numero 16. sit vir prudens ac timens Deum Ecclesiarumque praecceptis multū deferens: praesertim cum ex cap. Contraria, De cons. crar. dist. 5. contraria sint diuinae conditioni praeccepta Medicinae, quae à ieiunijs reuocant, lucubrare non sinunt, &c.

Quod autem Sotus in eodem art. 3. concedens quidem posse quem propria autoritate horas canonicas omittere, cum manifestam fuerit infirmitatem ipsius parere legitimum recitandi impedimentum; negat tamen in dubio consilium & iudicium medici sufficere, sed adhuc requiri Superioris indulgentiam: Nauarr. ibidem rejicit ex eo, quod nulli libere fere sit consuetudo, excipit ad summum Religiosus, vt super eo licentia petatur. Adde quod Medicorum sit, vt de salubribus & insalubribus cibis iudicare: ita & de morborum grauitate & leuitate. Atq; adeo sicut standum est illorum iudicio, dicentium cibum aliquem noxium esse: sic etiam dicentium morbum aliquem esse grauem: praesertim cum homines non habeant aliam regulam, qua possint in eiusmodi dubio gubernari. Quod si ipse quoque Medicus de grauitate morbi dubitaret, aut certam fidem non faceret tanquā minus peritus, aut quod videretur non satis timoratae conscientiae locus esset sententiae Soti, quā ad relaxationem propositae obligationis requirit auctoritatem Superioris: cuius est, non autem Medici, illam facere. Idem quoque notat Azor in prima par. Moral. Inst. lib. 10. cap. 13. qu. 1. & plenius Suarez in citato lib. 4. cap. 28. n. 20. & 21.

QVÆRI TERTIO POTEST. An si quatione morbi nequit officium diuinum recitare, teneatur illud audire alio recitante. Ad quod cum Innocen. & Panorm. Syluest. verbo Hora quaest. 4. dicto 2. & Nauarr. De oratione cap. 11. num. 7. respondent negatiue: & respondendū esse constanter tenere Doctores notat Azor in seq. quaest. 2. Ratio vero est, quam ex Paludano habet Nauarrus, quia Clericis, qui obligan-

obligan-

obligatur ad recitandas horas canonicas, præcipitur quidem ut eas pronunciet, non tamen ut eas ab alijs recitatas audiant: nisi quando ipsi recitant cum alijs: quia tunc tenentur audire partem ab alijs recitatum, sicut & recitare suam. Doctrinam hanc sequens Suarez in eod. cap. 28. n. 11. addit in sequentibus rationes habet; & post ipsum Azor loco cit. q. 4. & 5. Resolutio autem eorum est, quod si infirmus ad recitandas horas canonicas obligatus, possit maior est talis sui pensam partem persolvere; non excusetur ab illius recitatione: ut si sciat memoriter psalmos laudum, aut alterius horæ, & necesse antiphonas, vel hymnos, aut orationes. Secus vero, si possit minorem tantum partem. Pro quo facit, quod ad satisfaciendum præcepto oporteat implere totum quod præcipitur, aut saltem maiorem illius partem. Quare qui minorem tantum partem potest implere, censendus est non posse præcepto satisfacere: atque adeo per impotentiam excusari simpliciter ab illius obligatione, tanquam eam, cui nequit satisfacere. Etenim sicut dici iure non potest, primam vel tertiam, *exempli gratia*, recitasse, qui illius unum tantum psalmum recitauerit: ita nec dici iure potest præcepto de ea recitanda satisfecisse, qui vnicum illum psalmum recitauerit: adeo ut nihil amplius recitare valens merito censeatur laborare impotentia satisfaciendi tali obligationi. Facit præterea ratio, quam præter alias habet Nauarr. numero 16. quod ad intelligendum quam partem implere teneatur is qui totum illud quod præcipitur implere non potest, attendenda sit intentio præcipientis. Probabile vero non sit, intentionis esse Ecclesie, ut qui non potest vnam ex horis canonicis totam recitare, teneatur quamcumque modicam, quam potest partem recitare: sed tantummodo eam in qua militet eadem ratio, quæ in toto: ut censeatur militare in ea quæ arbitrio prudentis cui id statuendum relinquatur, maior pars illius esse iudicatur.

183. QUÆRI QUARTO POTEST. An obligatus ad recitandas horas canonicas, qui non potest totas recitare, teneatur dicere illarum partem, quam potest. Pro cuius questionis utraque parte, Nauarr. ibidem numero 9. & aliquot sequentibus rationes habet; & post ipsum Azor loco cit. q. 4. & 5. Resolutio autem eorum est, quod si infirmus ad recitandas horas canonicas obligatus, possit maior est talis sui pensam partem persolvere; non excusetur ab illius recitatione: ut si sciat memoriter psalmos laudum, aut alterius horæ, & necesse antiphonas, vel hymnos, aut orationes. Secus vero, si possit minorem tantum partem. Pro quo facit, quod ad satisfaciendum præcepto oporteat implere totum quod præcipitur, aut saltem maiorem illius partem. Quare qui minorem tantum partem potest implere, censendus est non posse præcepto satisfacere: atque adeo per impotentiam excusari simpliciter ab illius obligatione, tanquam eam, cui nequit satisfacere. Etenim sicut dici iure non potest, primam vel tertiam, *exempli gratia*, recitasse, qui illius unum tantum psalmum recitauerit: ita nec dici iure potest præcepto de ea recitanda satisfecisse, qui vnicum illum psalmum recitauerit: adeo ut nihil amplius recitare valens merito censeatur laborare impotentia satisfaciendi tali obligationi. Facit præterea ratio, quam præter alias habet Nauarr. numero 16. quod ad intelligendum quam partem implere teneatur is qui totum illud quod præcipitur implere non potest, attendenda sit intentio præcipientis. Probabile vero non sit, intentionis esse Ecclesie, ut qui non potest vnam ex horis canonicis totam recitare, teneatur quamcumque modicam, quam potest partem recitare: sed tantummodo eam in qua militet eadem ratio, quæ in toto: ut censeatur militare in ea quæ arbitrio prudentis cui id statuendum relinquatur, maior pars illius esse iudicatur.

Quam quidem sententiam discutit Suarez consequenter usque ad numerum 29. ac tandem fatetur eam procedere, si comparatio fiat vniuscuiusque horæ ex canonicis, cum partibus ex quibus ipsa constat: quia vnaquæque hora præcipitur, ut est quedam actio perfecta, quæ in maiore saltem ex parte impleri oporteat ad satisfaciendum præcepto obliganti ad illam. Sin autem comparatio fiat earundem horarum, cum oratione illa cuius sunt partes eam constituentes, tanquam obiectum adæquatum vnius præcepti, quod datur ab Ecclesia de illius recitatione, secus esse sentiendum: ita ut qui potest totum integrum officium aliquo die recitare, non excusetur eo ipso à recitatione earum horarum, quas nihilominus commode recitare potest: ut si infirmitas qua detinetur facile patiat, ut aliquas ex horis brevioribus recitet. Ratio est, quia præceptum recitandi officium diuinum sic datur est, ut non tantum eo communiter, sed etiam speciatim de singulis horis impositum sit. Quamquam ut idem monet; ubi aperte confliterit de impedimento recitandi totum: & de aliqua, aut aliquibus earundem horarum dubitetur, non est scrupulosius agendum in definienda excusatione ab earum recitatione: cum id sit nimis onerosum, & præter communem agendi consuetudinem.

184. QUÆRI POTEST QUINTO. An qui solus quidem ex infirmitate nequit horas canonicas recitare, sed potest eum socium, teneatur hunc sibi adhibere. Ad quod cum Nauarr. in præced. num. 13. Azor in sequent. quæst. 6. & Suarez in eodem cap. 28. n. 13. respondent teneri, si commode potest habere talem socium; nempe quia is se offert, vel eum conducere potest, habens sufficientes ad id Ecclesiasticos redditus, vel patrimonium, ad cuius titulum ordinatus est: alias vero non teneri, etiam si consulendum ei est, ut sibi ad tantum opus, socium quoad potest procuret ex eodem Nauarr. ibid. in fine num. 14.

184. QUÆRI POTEST SEXTO. An qui ob aliquod iustum impedimentum horas canonicas recitare non possunt, teneantur aliquid aliud quod possunt, ut officium paruum Beate Virginis, vel Rosarium, dicere; vel aliud bonum opus facere. Ad quod Azor in seq. quæst. 8. & Suarez in citato cap. nu. 29. negatiue respondent cum Sylu. in verbo Hora qu. 4. dicto 3. & Nauarro in circ. 11. nu. 19. quia nullum ius proferri potest obligans eum qui per se nequit horas canonicas recitare, ut vel recitet per alium, vel in compensationem largiatur elemosynam, vel quid aliud simile faciat; nisi quod ultra quam laici, teneatur iure diuino dicere preces aliquas indeterminatas, seu relictas determinationi Superiorum, aut viri prudentis arbitrio.

185. QUÆRI POTEST VLTIMO. An cæcus excusetur à recitatione horarum canonicarum. De qua re Suarez in præced. num. 14. auctores refert in utramque partem: tenetque quod ex antedictis est consequens: ipsum obligari dicere quæ scit memoriter, cum fuerit maior pars horæ; & in recitando adhibere sibi socium, quando commode potest. Cum enim cæcitas hæc ex parte non adferat impossibilitatem recitandi; nec adferat excusationem à recitatione: ut nec excusaret alia ægritudo, quæ secum pareretur eandem officij recitationem. Quod vero cæcitas non excuset absentiam à choro, in eo qui obligatur adesse, ut nec surditas: idem consequenter docet num. 15. 16. & 17. Obiter his adde ex Nauarr. in citato cap. 11. num. 23. quod cæcus consultus facturus videatur, si recitet omnes partes quas potest proprii officij diei, quam totum officium alterius diei, quod forte potest memoriter totum dicere; ut possunt aliqui totum officium maius Beate Mariæ, aut officium commune Sanctorum paucis exceptis.

Sequuntur reliquæ causæ.

186. SECUNDA CAUSA excusans à recitatione horarum canonicarum est dispensatio: quam dare, est Papæ, qui de plenitudine potestatis, supra ius dispensare potest: cap. Proposuit, De concessionibus præbendæ: non autem Episcopi, nisi ex Papæ commissione; quia contra vniuersalis Ecclesie statuta nec Episcopi nec Legati dispensant, exceptis casibus iure ipso communi permitti, aut consuetudine legitime præscripta concessis. Ratio est, quia lex Superioris per inferiorum tolli non potest ex Clemen. Ne Romani, De electione subinitium. Quæ doctrina est Nauarr. in cit. cap. 11. num. 24. & aliquot sequentibus; & quam ut communem amplectuntur locis citatis Azor quæstio. 11. & 12. ac Suarez n. 37. & sequentibus, latius eam persequens. Sufficiet autem pro praxi notasse Episcopos non posse dispensare proprie in præcepto recitandi horas canonicas: posse tamem improprie: seu, quod idem est, quando subditus ipsius Beneficiarius, aut initiatus maiori ordine dubius est, sufficiensne sit causa quam habet non recitandi, posse rationabiliter Ecclesiasticum præceptum interpretando, licentiam ei dare omittendi recitationem, perinde ac dat laborandi in die festo: aut non ieiunandi in die ieiunij, & sic de similibus.

Notasse item de Prælati Religiosorum, qui ad recitationem horarum canonicarum tenentur tantum ratione professionis religiose, dubitationem esse, An illi possint cum his dispensare in eadem recitatione. Quam dubitationem Suarez ibid. numero vltimo tractat quidem pluribus: sed totam resolutionem censet consistere in hoc, quod vnaquæque religio in tali re seruare debeat suam consuetudinem, si quæ sit immemorialis, atque vti solūmodo privilegij suis: quæ multa concedi solent Prælati religionum ad commoditatem sui regiminis.

187. Tertia causa (de qua alijs citatis Nauarrus in eodem cap. 11. num. 34. cum eoque recentiores, ut Aragonius & Gregorius à Valent. 2. 1. ille qu. 83. art. 12. concludit. vltima, & hic disput. 6. quæst. 1. pun. 10. versu. Circa septimum: itemque locis citatis Azor & Suarez: ille quæst. 13. & hic numer. 2. & quatuor sequentibus) est grauis aliqua occupatio repente superueniens, quæ prætermitti, aut in aliud tempus differri non potest sine scandalo aut peccato: ut v. g. si opus esset populum aut exercitum tumultuantem sedare: vel necessitasurgeret habendi concionem, quæ absque magna populi offensione omitti non posset: vel deberet quis eo die

in pub-

in publico aliorum concursu, prælectionem habere, aut aliquam conclusionem defendere: idque debite, & cum dignitate fieri, plurimum interesset reipublicæ, vel ipsiusmet privatae personæ: neque studium ad id necessarium pateretur secum horarum canonicarum recitationem. Quod si præuisa, nec repentina esset occupatio; anticipare oporteret recitationem potius, quam differre, quia sic minus periculum erit non recitandi.

Aduerte pro praxi nonnulla quæ Suarez habet. Primum est, Obligatum ad recitationem horarum canonicarum non posse suscipere voluntarie officium, cuius executio ordinarie impediatur eandem recitationem; quia volendo illud, censetur hanc nolle; quod illicitum est, nisi interueniat Papæ dispensatio, aut urgeat necessitas aperta vitandi aliquod graue incommodum prudentis existimatione: quia ius humanum non censetur obligare cum grauamine exorbitante à recta ratione; adeo ut tali iuris præceptum, ad sui obseruationem non modo non obliget cum animæ; sed cum corporis aut rerum externarum detrimento notabili. Secundum est, Cum quisque debeat diligere proximum sicut seipsum: ob quæ in omnimoda potest quis licite omittere recitationem horarum canonicarum, posse & ob similia proximi. Tertium est, Quando occupatio non est pro toto die, is qui neglexerit occupationem præuenire recitando, si cum ad eam occupatio pertinet ipsum talis negligentia, excusabitur tanquam impotens ad implendum recitandi præceptum.

188. Porro ad hanc causam referri potest (quod ex D. Anton. sententia communiter recepta, habet Nauarr. in seq. num. 36. occupatio querendi psalmos, antiphonas, aut libros necessarios transferendi ab vna parte in aliam: aut persigendi aliquid aliud choro necessarium: ut querendi prunas ad thurificandum, ac thurificandi tempore Magnificat & Benedictus, aut pulsandi organa: quod enim illis sic occupatis chorus interea recitat aut cantat, à se nec dictum, nec auditum non supplet, non videntur peccare; eo quod chorus, cuius ministerio seruiunt, tam suo, quam aliorum ministrantium nomine recitat aut cantat. Quæ tamen excusatio, vt Nauarr. addit, locum habet tantummodo cum talia agens, non est in culpa eorum in aliquo talium occupari possit: vt quia debuit prius illa præparare & negligit; quæ negligentia non debet illi prodesse.

189. Quarta causa est, defectus Breuiarij aut alterius rei ad recitandum necessariæ, & ideo tollentis facultatem recitandi: cum ad impossibile nemo obligetur: ex regula In possibili: ff. De reg. iuris & ex regula Nemo, eodem titulo in 6. Id quod procedit, vt expressit Nauarrus in Enchir. cap. 25. num. 101. & plenius declarat Suarez in eodem cap. 28. numero 7. 8. & 9. Siue defectus contingat alicui sua culpa: vt quia Breuiarium non comparauit sibi prout potuit; aut illud abiecit maleficiose, dummodo tamen ipsius seruo peniteat talis culpa. Siue absque sua culpa: vt quia per obliuionem domi reliquit Breuiarium ipsum, cum peregre proficisceretur, vel illud perdidit iter faciendo, nec potest aliud recuperare. Id quod ipse Suarez in eod. cap. 28. num. 10. contra Sotum sic accipit, id est esse ostendit, vt carere Breuiario, si possit aliquas, aut aliquam horam pro maiori parte memoriter recitare, aut commoditate habere socij, cum quo sufficienter recitet, non excusari per defectum Breuiarij: quia debet quantum potest obligationi suæ satisfacere: præsertim cum præceptum illam inducens, non sit de recitando ex Breuiario, sed simpliciter de recitando. Et ita supra diximus cæcum, qui Breuiario uti nequit, tali obligationi teneri: in quantum potest satisfacere, recitando memoriter, siue per se solum, siue cum alio.

190. His congruenter Nauarrus De orat. capit. II. numero 38. & 39. docet: eum qui nullatenus scit recitare Breuiarium, & nihilominus accipit beneficium Ecclesiasticum vel ordinem sacrum: peccare quidem tanquam suscipientem officium quo indignus est, & cuius obligationem implere non potest per infirmitatem quam nequit expellere, antequam deficiat in debito munere: at tamen excusari interea à peccato nouo, quo ad usque dixerit: dummodo quamprimum potest discere non negligat: simulque id impleat, ad quod iuxta Nauarrum in eodem cap. II. numero 19. est iure diuino obligatus; nempe ad aliquas preces inde terminatas,

quæ ad supplemum defectum recitationis sufficienter viri prudentis iudicio. Ad quod Nauarr. ipse pertinere iudicat, vt tot ei præscribantur recitanda vel iteranda (Pater & Ave, vt in Rosario) quot sufficienter ad implendum tempus quod ponetur in horis ipsis canonicis recitandis. Ratio esse potest, quod cum illa his subrogentur, consentaneum sit eis adæquari.

Bene monet autem Azor in eod. cap. 13. quest. 18. à peccato in quod dictum est incurrere eum, qui beneficium Ecclesiasticum, aut sacrum ordinem accipit, non valens recitare Breuiarium, non procedere in eo qui bona fide putat se post eam acceptio nem statim habiturum codicem pretio emptum, vel commodato acceptum, vel donatum ab aliquo, simulque bona fide credat se recitaturum oportuno tempore; quia commode poterit sibi adhibere socium à quo dirigatur & iuuetur.

Quintam causam, quæ est propria Beneficiarij (tractanda in sequente libro 30. capite 4.) Nauarr. habet in Enchir. cap. 25. numero 103. & 104. Ea autem consistit in conditionibus ab eodem ibidem expositis: nempe vt quis non alia ratione, quam beneficij, teneatur ad horas canonicas, & nullos ipse beneficij fructus capiat; siue per se siue per alium: neque capere possit, neque postea capturus sit. Suarez sub initium memorati cap. sextam causam addit obliuionem: sed ea generalis est in omni præcepto, cuius transgressionem efficit inuoluntariam, tanquam eam quæ non venerit in mentem.

Monita quedam pro praxi quotidiana de recitatione horarum canonicarum.

191. Primum est, ex Nauarr. De oratione cap. II. numero 22. Expectantes beneficia Ecclesiastica, antequam eis accipiant debere sibi parare Breuiaria, & notitiam ex eis dicendi horas canonicas: ne accipiendo peccent iuxta antedicta num. 190. a que possint post accepta suo muneri recitandi statim satisfacere.

Secundum est ex Azorio in cit. cap. 13. quest. 17. Cum ad subdiaconatum quis promotus, eundem teneri tantum recitare diuinum officium eiusdem diei, ab ea parte, quæ conuenit horæ in qua promotus est, vt si tunc sit tempus in quo solet in Ecclesia recitari sexta (et sic de nona aut v. speris) ab ea incipiat, ommissis si velt præcedentibus horis, quas elapso debito recitandi tempore, non tenetur supplere, quasi easdem omiserit obligatus ad recitationem illarum.

192. Tertium est: etatem teneram non excusare à recitatione Breuiarij. Primum enim falsum est communique sententiæ aduersatur, vt post Nauarrum in seq. numero 24. Azor notat in preced. quest. 12. quod Episcopus indulgens puero septimum annum egresso, vt simplex beneficium habeat, simul etiam indulgeat super horis canonicis; vt loco earum preces aliquas recitet. Etenim in contrarium est, quod ex Concil. Trid. sess. 23. cap. 6. de reform. nullus sit capax beneficij Ecclesiastici, nisi prima tonsura initiatus aut in minoribus ordinibus constitutus (et ideo minimum sciens lege e. quod ad primam tonsuram requiritur ex eodem Concilio in preced. cap. 4.) decimum quartum annum attigerit: quæ ætas satis est robusta ad legendas horas canonicas. Deinde Episcopus in requisitis iure communi ad obtinenda beneficia, quæ sunt ætatis maturitas, grauitas morum, & literarum scientia ex cap. Cum in cunctis, De electione, dispensare non potest: sicut nec in alijs quæ sunt de eodem iure nisi id ipsum ius, aut rationabilis consuetudo præscripta id permittat: quod quidem minime contingit in re proposita.

Maior autem difficultas est, An si Papa volens relaxare iuris rigorem; puero ante debitam ætatem conferat Ecclesiasticum beneficium, censendus sit simul relaxare obligationem dicendi horas canonicas. Eam late tractat Suarez in cit. capite 28. numero 37. & duobus sequentibus. Solutio autem continetur distinctione, quam Azor habet loco citato: quæ est. Si Papa beneficium conferat ei quem scit per ætatem non posse horas canonicas recitare, vel nescire legere; ceteri debet cum eo in eadem recitatione dispensare; ne videatur animam illaqueasse beneficio suo. Si vero conferat ei quem putat esse ætate in qua & sciat legere, & possit horas canonicas recitare, dispensans cum eo in ætate, non est

censetur

conferendus consequenter in horarum recitatione dispensare, quoniam hæc sunt duo privilegia distincta, circa duas distinctas leges imponentes duas distinctas obligationes: neque eo ipso, quod quis soluitur ab vna lege, aut ab vno vinculo, soluitur ab altero; quoniam plus est solui a liquem a duabus legibus & duobus vinculis: quam solui ab vna lege & vno vinculo. Quare taliter dispensatus debet dare operam & diligentiam adhibere ad quamprimum discendam rationem horas canonicas recitandi, iuxta obligationem quam ad id habet: nisi adhuc a Summo Pontifice obtineat dispensationem in lege illam imponente.

193. Quartum est, de quo Nauar. in eodem cap. 11. num. 32. & 33. Beneficiarios ratione tantum beneficii sui obligatos ad recitationem horarum canonicarum, non liberari ea obligatione quod studeant constituto Vicario qui eidem beneficio deseruiat: aut quod peregrinationem suscipiant ad sancta loca, constituto similiter Vicario. Tum quia ista est communis sententia, vt post eundem Nauar. notat etiam Azor in citato cap. 13. quæst. 13. & 14. Tum quia onus recitandi horas canonicas personale esse, seu ad quod electa sit persona industriæ, satis indicare videntur verba sub initium Clemen. 1. De celebr. Missarum, quibus dicitur, de iis quibus incumbit onus de quo agimus: dum offerre Deo sacrificium laudis, fructum laborum suorum, in puritate conscientie & animi deuotione deberent horas canonicas dicere seu psallere, &c. Beneficiarij ergo, quibus id ipsum onus imponitur, debent illud per se ipsos sustinere. Eandem doctrinam habet Suarez in citato cap. 26. num. 12. Quod si opponas a nonnullis contrarium teneri, & in disputatione posse defendi: respondet Nauar. non ideo tamen illud esse consulendum: cum ei communis praxis repugnet, bonæ rationi innixa.

194. Quintum est, multa esse, quæ in nobis promouere debeant studium rite & cum debita pietate recitandi horas canonicas. Ac primum, quod authorem habeant Spiritum sanctum, cuius afflatus (2. Petri 1. in fine) locuti sunt Sancti Dei homines: ex quorum Sanctorum tam veteris quam noui Testamenti dictis, illæ desumptæ sunt; adeo vt verba earum sacra proferre, sit loqui sermone factorum vatum, Apostolorum, Angelorum, ac etiam Dei ipsius.

Secundo, quod consentent verbis sine erroris periculo explicantibus: tum quæ spectant ad fidei nostræ sublimissimam, Sanctissimam Trinitatis, & Incarnationis Dominicæ mysteria: tum quæ ad rectam morum informationem, æternæque salutis consecutionem: tum quæ ad actus quos erga Deum exercere debemus: adorationis, laudationis, obsecrationis, gratiarum actionis, oblationis, cum eo ordine & decore, quod necesse est nos cum infinita illa maiestate agentes, seruare; vt acceptum sit ei nostrum obsequium, ac petitiones nostras exaudiat. Nam cum nos tanquam rustici non assueti moribus aulæ cœlestis, quid oremus sicut oportet nesciamus; factum est infinita Dei bonitate & misericordia erga nos, vt haberemus precationum formulas dictatas à Spiritu sancto, qui omnia scrutatur, etiam profunda Dei; ex priori ad Corinth. cap. 2. & ideo optime nouit; quid & quomodo proponendum sit Deo, vt secti possit. Ex qua dictatione, non autem ex doctrina recitantis, pendet vis ipsarum precationum: quia scilicet Deus in eis suum quodammodo stylum agnoscit, ad illumque afficitur: sicut faceret Princeps ad libellum supplicem eleganter & apposite conscriptum, sibi à rustico oblatum.

Tertio, quod in istiusmodi recitatione fungamur munere oratoris & legati ab Ecclesia constituti, vt communem causam agamus apud Deum; non solum hominum, sed quodammodo etiam rerum ratione carentium, apud infinitam Dei maiestatem, perennem earum fontem: vt cum illa per se gratias ei agere nequeant, agant per nos quibus seruiunt. Fungimur autem coram tota cœlesti curia iuxta illud Psal. 137. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.] ideoque nunc induendo personam totius Ecclesiæ, nunc Angelis, nunc sancti alicuius viri, interdum etiam Dei iuxta verborum quæ recitantur sensum. Quanta igitur est diuinæ erga nos misericordie dignatio,

vt non abnuat nos pro huius mundi salute imploranda admittere ad suum colloquium, & suarum laudum celebrationem. Quod à nobis quanti faciendum sit argumeto est: quod vel ab ipsa beata Virgine, sancta Ecclesia quid simile loco magni beneficii precetur dicendo: Dignare me laudare te virgo sacra.

Quarto, quod in cap. Dolentes, De celebrat. Missarum distincte nobis in virtute sanctæ obedientiæ præcipitur vt diuinum officium nocturnum pariter & diurnum, quantum Deus dederit studiose recitemus pariter & deuote. Postremo, quod male in debiteque recitans horas canonicas, Deum fraudet debita gloria, Sanctos voluptate, & detentos in purgatorio priuet leuamento, & seipsum merito, donisque cœlestibus: nec tales preces impetrent à diuina maiestate publicis necessitatibus remedium: sicque sit vt Ecclesia non assequatur illud propter quod Ecclesiastici sunt in ea constituti: nempe vt gratias Deo referant de perpetuis beneficiis quæ quotidie toti cœtui fidelium confert, illiusque in hos iram propter peccata accensam, precibus mitiget.

In quem finem certos habent redditus ad sustentandam vitam: vt scilicet ab omni alia cura expediti toto animo, atque viribus totis manibus sibi demandatum exequantur. In quo qui segnes sunt, præter iniquitatem quam exercent capiendo stipendium, pro exhibitione obsequij, quod infideliter & sine fructu præstant: Deum quem populo deberent conciliare, prouocant ad indignationem. Illa enim verba quæ Dominus Matth. 15. ex Isaiâ citat, sunt indignantis. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est à me. Itemque illa Amos 5. Aufer à me tumultum carminum tuorum, & cantus lyre tuæ non audiam. In memoriam igitur sæpe reuocandum est illud Ieremiæ cap. 48. Maledictus qui facit opus Dei fraudulenter.] Et certe cum fideles tanquam Ecclesiæ Catholice membra, ordinarie optent eiusdem Ecclesiæ precibus & meritis adiuuari: valde nequiter illi agunt, qui in tanta ac tam multiplici illorum calamitate & afflictione, preces quas Ecclesia ipsa pro iisdem membris suis fundendas iungit, reddunt infructuosas & diuinæ iræ prouocatiuas. Meminisse quoque oportet, quod male recitantes offendant cœlestem Ierusalem, quæ est mater nostra: dum tam male exequantur in terris, eum qui ad ipsius imitationem institutus est cultus exhibendus Deo: cui millia millium ministrant, & decies centies centena millia assistunt, Daniel 7. cum magna illa turba, quam dinumerare nemo potest ex omnibus gentibus & tribus stantes ante thronum ex Apoc. cap. 7.

CAPVT XIV.

De blasphemia laudi Dei contraria.

SUMMARIUM.

- 195 Quid sit blasphemia, tum vniuersæ, tum particulariter sumpta: quæ uariatione specialiter sumpta comprehendat prolatam in Sanctos, & de prauo affectu ex quo prouenit.
- 196 Quinque diuisiones blasphemie.
- 197 Blasphemia peccatum est suo genere mortale, à quo excusatur inconsideratio.
- 198 An paritas materiae similiter excuset.
- 199 Blasphemia peccatum suo genere mortale grauissimum.
- 200 Quædam notanda quæ à Confessorio possunt Penitenti inculcari, de blasphemia se accusanti.
- 201 Ratio consistendi peccato blasphemiae.
- 202 Quæ poenæ contra blasphemos constitutæ sint iure canonico, & quæ ciuili: quodque tam in hac quam in futura uita puniantur.
- 203 De maledictione creaturarum, quando sit peccatum mortale, & quando solummodo veniale.

DE blasphemia in iure canonico habetur cap. secundum De maledicis. Quæ generaliter ad eam pertinent D. Thomas persequitur 2. 2. quæst. 13. & cum eo, tum interpretes ipsius tum etiã Summularij in verbo blasphemia, ac plerique alij, inter quos